

Агресивні діти: *профілактика та корекція поведінки*

бібліографічний список

укладач А. І. Мартинюк

Житомир 2020

Із проявами агресії та насильства ми зустрічаємось удома, у школі, на вулиці. На жаль, вони стали частиною нашого повсякденного життя.

Усе частіше ми відчуваємо себе безпорадними, почувши із засобів масової інформації про прояви різного роду жорстокості.

Під агресією мається на увазі будь-яка навмисна дія у фізичній або словесній формі, спрямована на спричинення шкоди, втрати та болю іншим людям або собі самому. Насильство, у свою чергу, - це агресія, спрямована на інших людей.

У дітей, як і в дорослих, розрізняють вербальну й невербальну агресію.

Формами вербальної (словесної) агресії є: обзивання, настирні скарги, зухвалість по відношенню до дорослих або однолітків, висміювання, колючі зауваження з метою викликати в іншій людині неприємні емоції.

Формами невербальної агресії є фізична й нефізична. Агресія фізична - це безпосереднє спричинення болю іншим людям, що більше притаманна хлопчикам, має два варіанти. Перший - це псування оточуючих предметів, а другий - це спричинення болю за допомогою фізичного нападу (різного роду удари, штовхання, підніжки, щипання, кусання, дряпання, викручування рук, паплюження, удари різними предметами тощо).

Сьогодні більшість дослідників агресивної поведінки доходять висновку, що така поведінка так само вивчається, як і багато інших видів поведінки людини, та, відповідно, завжди можна знайти причину агресії. Як правило, в її основі лежать незадоволені потреби дитини, такі як відсутність похвали, відчуття причетності до групи, відчуття своєї цінності та значущості.

До списку літератури увійшли статті із періодичних видань, збірників, які є у фондах бібліотеки, а також електронні ресурси.

1. Бичковська Г. Агресивна дитина. Запобігання та обмеження проявів / Галина Бичковська // Психолог. – 2018. – N 5/6. – С. 32-34.
2. Біркова І. Оволодіння навичками саморегуляції. Опанування агресивних проявів у поведінці : заняття з елементами тренінгу / Ірина Біркова // Психолог. – 2016. – N 21/22. – С. 27-29.

3. Вечірко Н. Профілактика насильницької, жорстокої й агресивної поведінки : заняття з елементами тренінгу / Наталія Вечірко // Психолог. – 2016. – N 9/10. – С. 16-25.
4. Вольська М. Причини виникнення агресивної поведінки у дошкільному віці / М. Вольська, А. Мороз // Психологія молодшого школяра : зб. наук.-метод. пр. / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Рута, 2016. – С. 23-26.
5. Ігнат'єва О. Особливості агресивної поведінки молодших школярів / О. Ігнат'єва, М. Куліш // Психологія молодшого школяра : зб. наук.-метод. пр. / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Рута, 2016. – С. 56-60.
6. Капітанчук Л. С. Психологічна підтримка інновації особистості учнів з підвищеним рівнем агресивності / Л. С. Капітанчук // Клас. кер. Усе для роботи. – 2016. – N 2. – С. 51-55.
7. Качмар О. Освіта як дієвий механізм профілактики й подолання агресивної поведінки особистості / Олександра Качмар // Вища шк. – 2017. – N 4. – С. 55-64.
8. Кириленко В. Корекційна робота психолога та соціального педагога / соціального працівника з профілактики й подолання агресивної поведінки молодших школярів / Валентина Кириленко // Поч. шк. – 2018. – N 1. – С. 54-57 ; № 2. – С. 50-53.
9. Кравченко Л. Подолання агресивної поведінки молодших школярів: педагогічний аспект / Любов Кравченко // Науковий пошук молодих дослідників / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, Студ. наук. т-во фіз.-мат. ф-ту. – Житомир, 2018. – Вип. XI. – С. 87-89.
10. Ничипоренко К. Прояви агресивної поведінки дітей молодшого шкільного віку / Катерина Ничипоренко // Інноваційні процеси в розвитку дошкільної та початкової освіти : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2018. – С. 191-193.
11. Ніколайчук О. С. Вплив сімейного виховання на розвиток агресивності дошкільників / Ніколайчук О. С. // Сучасні тенденції і пріоритети компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти : зб. наук.-метод. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. акад.

пед. наук України, Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Полісся. – Ч. 3. – С. 120-127.

12. Новікова Н. Подолання агресивної поведінки підлітків : корекц.-розвив. програма / Неоніла Новікова // Психолог. – 2017. – N 7/8. – С. 21-33. – Бібліогр.: с. 33.

13. Вознюк О. В. Психолого-педагогічні та філософські аспекти агресивної поведінки: спроба міждисциплінарного аналізу / О. В. Вознюк // Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка. – Житомир, 2017. – Вип. 2 (88) : Педагогічні науки. – С. 61-64.

14. Синицька О. М. Профілактика агресивності дітей старшого дошкільного віку методами арт-терапії / Оксана Миколаївна Синицька // Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи : у 2-х ч. / за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. – Житомир, 2018. – Ч. 1. – С. 170-173.

15. Туркот Т. Агресивна поведінка: виявити, запобігти, допомогти / Тетяна Туркот // Дошк. виховання. – 2016. – N 12. – С. 6-8.

16. Четверікова Н. Глинотерапія. Робота з першокласниками, які мають труднощі з адаптацією, що виявляються в агресивній поведінці / Наталя Четверікова // Психолог. – 2017. – N 17/18. – С. 14-18. – Бібліогр.: с. 18.

17. Чуб Н. В. Агресивність. "Важкі" діти. Знайти підхід / Н. В. Чуб // Шк. психологу. Усе для роботи. – 2018. – N 3. – С. 36-38.

18. Яськова Н. Використання електронних соціальних мереж у виховній роботі (на прикладі попередження агресивної поведінки учнів) / Н. Яськова // Застосування електронних соціальних мереж як інструментів формування інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників : метод. рек. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т інформ. технологій і засобів навчання ; [за ред. О. П. Пінчук]. – Київ : Пед. думка, 2018. – С. 20-22.

Електронні ресурси:

Бегеза Л. Є. Особливості впливу взаємин у сім'ї на агресивність підлітків з адиктивною поведінкою [Електронний ресурс] / Л. Є. Бегеза, В. В. Трофимчук // Психологічний часопис. – 2019. – Т. 5, № 12. – С. 207-219. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psch_2019_5_12_16. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Борисова В. О. Агресивність у підлітковому віці та вплив на неї вікових криз [Електронний ресурс] / В. О. Борисова, О. В. Ігнатенко // Вісник [Київського інституту бізнесу та технологій]. – 2017. – Вип. 2. – С. 75. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2017_2_42. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Денисова М. Ф. Підліткова агресія, причини та фактори ризику [Електронний ресурс] / М. Ф. Денисова, Н. М. Музика, З. А. Шкіряк-Ніжник // Здоров'я дитини. – 2019. – Т. 14, № 8. – С. 470-474. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2019_14_8_5. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Дмитрієва С. Підліткова агресивність та шляхи її корекції / Дмитрієва С., Мачушник О. // Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. пр. — Сєвєродонецьк, 2018. – № 1 (45). – С. 108-117. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/29111/>. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Качмар О. В. Дитяча та підліткова агресія як об'єкт освітнього впливу: спроба філософської концептуалізації [Електронний ресурс] / О. В. Качмар // Гілея. – 2017. – Вип. 121. – С. 112-115. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_121_33. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Кононко О. Дитяча агресія: специфіка, причини виникнення, виховання вміння її долати [Електронний ресурс] / О. Кононко // Нова педагогічна думка. – 2019. – № 3. – С. 80-85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2019_3_23. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Лежух І. Агресивність молодшого школяра [Електронний ресурс] / І. Лежух, К. В. Касярум // Вісник [Київського інституту бізнесу та технологій]. – 2016. – Вип. 2. – С. 83-84. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkib_2016_2_64. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Павелків В. Р. Агресія як феномен сучасності в системах молодіжних субкультур [Електронний ресурс] / В. Р. Павелків // Проблеми сучасної психології. – 2016. – Вип. 31. – С. 293-303. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pspl_2016_31_26. - Дата перегляду: 18.03.2020.

Перхайло Н. А. Вербальна агресія підлітків як об'єкт соціально-педагогічної профілактики [Електронний ресурс] / Н. А. Перхайло // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2015. – № 2. – С. 125-130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2015_2_24 - Дата перегляду: 18.03.2020.

Гнатенко П. Агресія і природа людини [Електронний ресурс] / П. Гнатенко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2017. – № 3-4. – С. 12-16. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dslg_2017_3-4_3. - Дата перегляду: 18.03.2020.